

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Ing. Viery Horčicové a soudců JUDr. Jaromíra Klepše a JUDr. Vladimíra Gabriela Navrátila v právní věci

žalobkyně: Z. Š.
bytem X.
X.

proti

žalované: Česká advokátní komora
sídlem Národní 16
110 00 Praha 1

o žalobě proti rozhodnutím žalované ze dne 23.1.2024, č. j. 10.01-000634/23-0003

takto:

- I. Žaloba **se zamítá.**
- II. Žalobkyně **nemá právo** na náhradu nákladů řízení.
- III. Žalované **se** náhrada nákladů řízení **nepřiznává.**

Shodu s prvopisem potvrzuje S. Š.

Odůvodnění:

I. Předmět sporu

1. Dne 29.1.2024 bylo žalobkyni doručeno rozhodnutí ze dne 23.1.2024, č. j. 10.01-000634/23-0003, kterým žalovaná rozhodla, že se advokát k poskytnutí úplatné právní služby dle § 18c a § 18 odst. 2 zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii (dále jen „zákon o advokacii“) neurčuje.
2. V žalobou napadeném rozhodnutí se uvádí, že žalobkyně v žádosti sice uvedla jména dvou oslovených advokátů, kteří ji odmítli poskytnout požadovanou právní službu, čímž osvědčila nemožnost zajistit si právní službu jinak, tj. na smluvním základě, avšak již nedoložila, že tito advokáti nepřevzali její právní zastoupení, a to dle ust. 18c odst. 2 zákona o advokacii tento závěr potvrdil Městský soud v Praze ze dne 28. 6. 2023, č. j. 15 A 73/2021-31 a ze dne 25.7.2023, čj. 17 A 93/2022-42.

II. Žaloba a vyjádření žalované

3. Žalobkyně ve své žalobě trvá na tom, že neměla povinnost uvést jména dvou advokátů, kteří jí odmítli právní službu poskytnout.
4. Žalobkyně uvedla, že na její sms – ky reagovali telefonicky (Mgr. Čermáková) a JUDr. Boček) smskou s tím, ať ozve na začátku příštího roku. Svůj závěr opírá o rozhodnutí žalované, č. j. 10.01-000405/23-002 ze dne 30. 8. 2023, kterým bylo její žádosti o určení advokáta k poskytnutí právní služby za úplatu v jiné věci vyhověno, ačkoliv ve formulářové žádosti rovněž neuvedla jména dvou advokátů, kteří odmítli jí právní službu ve věci poskytnout. Naproti tomu není dle žalobkyně odkaz žalované na rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 28. 6. 2023, č. j. 15 A 73/2021-31, v této věci příléhavý, neboť odkazovaný rozsudek se týkal rozhodnutí o bezplatné právní pomoci.
5. Žalobkyně namítá, že formulář nekoresponduje se zněním zákona a to s § 18c odst. 2 a 3 zákona o advokacii, což žalobkyně nemůže jít k tíži. Současně v žádosti uvedla, že ji nezastupuje ve věci žádný advokát.
6. Důvodem neurčení je dle žalované také to, že žadatelka nepředložila doklad o zamítnutí žádosti o ustanovení soudem dle § 30 o.s.ř. Tento názor je však dle žalobkyně v rozporu s judikaturou NSS např. čj. 2 As 260/2023-37 ze dne 28.11.2023.
7. Žalobkyně je z výše uvedených důvodů přesvědčena, že rozhodnutí žalované je nezákonné, čímž bylo zasaženo do jejího práva na přístup k soudu dle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod a práva na právní pomoc dle čl. 37 odst. 2 Listiny základních práv a svobod.
8. Žalovaná ve vyjádření k žalobě popsala způsob podání obou žádosti žalobkyní a současně uvedla, že trvá na svých předcházejících závěrech ohledně toho, že žalobkyně nesplnila podmínky § 18 odst. 2 zákona o advokacii, neboť jednak neprokázala, že byla neúspěšná s oslovením alespoň dvou advokátů (ve smyslu § 18c odst. 3 zákona o advokacii)
9. Žalovaná uvedla, že v řízení, pro něž poskytnutí právní služby výše uvedenými žádostmi žalobkyně poptávala (podání dovolání proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 13.9.2023, čj. 19Co 171/2023-63, kterým bylo potvrzeno rozhodnutí Obvodního soudu pro

Shodu s prvopisem potvrzuje S. Š.

Prahu 1 ze dne 7.3.2023 ve věci sp.zn. 65C 235/2021), žalobkyně sama (bez zastoupení advokátem) podala dovolání.

10. Dne 7.3.2024 se na žalovanou obrátil ObS pro Prahu 1 ve věci jeho shora uvedené spisové značky s dotazem, zda již byla vyřízena žádost žalobkyně o určení advokáta, protože ta požádala dne 18.12.2023 o prodloužení lhůty stanovené soudem pro zvolení si advokáta pro dovolací řízení, ovšem od té doby soud již nic dalšího nesdělila a žádnou listinu nepředložila.
11. Dále žalovaná uvedla, že žádost žalobkyně o určení advokáta k poskytnutí právní služby podala k žalované v průběhu roku 2023. Žalovaná ovšem o žádosti rozhodla na počátku roku 2024. Zde je významná poznámka o účinnosti zákona č. 349/2023 Sb., který se týká i novely Zákona o advokacii (část Osmnáctá, články XXX a XXXI), a který nabyl účinnosti dnem 1.1.2024 (zákon, kterým se mění některé zákony v souvislosti s konsolidací veřejných rozpočtů). Podle přechodného ustanovení čl. XXXI v části Osmnácté platí pravidlo, že žádost o určení advokáta podaná podle § 18c zákona č. 85/1996 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, se v řízení zahájeném podle § 18c zákona č. 85/1996 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, které nebylo skončeno přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, posoudí a toto řízení se dokončí podle zákona č. 85/1996 Sb., ve znění účinném ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona. Nicméně již v mezidobí (od účinnosti Nálezu Ústavního soudu ze dne 24.1.2023 ve věci sp.zn. Pl.ÚS 44/21, vyhlášeného pod č. 38/2023 Sb. do přijetí shora uvedené novely Zákona o advokacii) musela žalovaná hledat nové přístupy k posuzování žádostí žadatelů (jako je žalobkyně) o určení advokáta jako placené právní služby. To v situaci, kdy senáty správního soudu příslušného pro projednání žalob žalobců proti žalované na zrušení rozhodnutí o neurčení advokáta k poskytnutí právní služby docházely k závěru, že až do přijetí nové (pozitivní – materií výslovně upravující) právní úpravy zákonodárcem může žalovaná nadále určovat advokáta výhradně k poskytnutí bezplatné právní služby. K tomu přistoupila i (po shora uvedeném Nálezu Ústavního soudu) nová rozhodovací praxe kasačního soudu o tom, že správní orgán nemůže vědomě používat pro své rozhodování text zákona o advokacii (zejména v ust. § 18c odst. 1) dotčeného zrušujícím Nálezem Ústavního soudu.
12. Jakkoli tedy neexistovala pozitivní právní úprava institutu určování advokáta za úplatu (to se výslovně stalo až ke dni 1.1.2024), nemohla žalovaná „v přechodném období od Nálezu do přijetí nové právní úprava ust. § 18c ZA“ přehlédnout důsledky Nálezu samotného a nové rozhodovací praxe správních soudů.
13. Žalovaná se dovolává nenaplněné odpovědnosti žalobkyně stran jejího přístupu k soudu, a pokud žalobkyně chce být tak procesně aktivní vůči soudní moci, a podávat desítky, spíše stovky žalob proti nejrozumnějším subjektům práva, má si pro zajištění právní pomoci volit tu nejprůběžnější cestu, tj. advokáta si pro právní službu zvolit, a nespolehat na to, že bude úspěšná vůči soudům se žádostí o ustanovení zástupce pro řízení z řad advokátů, resp. vůči Komoře se žádostí o určení advokáta k poskytnutí právní služby. Instituty ustanovení a určení musí zůstat procesními postupy spíše výjimečnými, a nikoli (pro konkrétní žadatele) postupem pravidelným, ve vnímání žalobkyně skoro až nárokovým.
14. Pokud se žalobkyně v žalobě dovolává „formuláře“ k podání žádosti (formuláře jsou přílohou vyhlášky č. 120/2018 Sb.), je třeba konstatovat, že uvedená vyhláška byla novelizována vyhláškou č. 381/2023 Sb. ze dne 15.12.2023, která nabyla účinnosti dnem 1.1.2024. Časově zcela logicky autor vyhlášky, Ministerstvo spravedlnosti, muselo vyčkat přijetí zákona č. 349/2023 Sb. a teprve poté reagovat uvedenou novelou vyhlášky...

Shodu s prvopisem potvrzuje S. Š.

15. K tvrzení žalobkyně ohledně odpovědi oslovených advokátů, žalovaný uvádí, že to, co žalobkyně nyní uvádí v žalobě měla předložit žalované v řízení o její žádosti o určení advokáta – rozumí se odmítnutí oslovených advokátů k poskytnutí poptávané právní služby. Žalobkyně již ví z mnoha dalších řízení, která iniciovala svými žalobami proti žalované, kdy napadá rozhodnutí o neurčení advokáta k poskytnutí právní služby, že nemusí předkládat POTVRZENÍ advokátů o odmítnutí poptávané právní služby, ale ono odmítnutí může prokazovat jakkoli, například i v textu zmíněnými zprávami SMS (ve směru od advokáta k žalobkyni, kdy by jí poptávanou právní službu odmítli poskytnout...). Žalobkyně však své tvrzení neprokazovala nijak, tedy své tvrzení ze žádosti neprokázala.
16. K výkladu ust. § 18 odst. 2 ZA žalovaná uvedla Zákonomdárce ustanovení dosud nezměnil a Nález Ústavního soudu zmíněného žalobkyní v žalobě (Nález sp.zn. Pl.ÚS 44/21) se nedotkl znění ust. § 18 odst. 2 ZA. Platí proto dosud, že ten, kdo právní službu poptává, si má advokáta zvolit. Má-li žadatel za to, že si nemůže dovolit advokáta zvolit, má se obrátit na příslušný soud se žádostí o ustanovení advokáta (to neplatí pro řízení o ústavní stížnosti a pro správní řízení, resp. pro řízení před orgány veřejné správy, ve smyslu ust. § 23 odst. 3 ZA ve spojení s ust. § 18c odst. 3 ZA). Není-li žadatel úspěšný se žádostí o ustanovení zástupce pro řízení, může se obrátit na žalovanou se žádostí o určení advokáta k poskytnutí právní služby.
17. Žalovaná závěrem uvedla, že do určité míry lze souhlasit se žalobkyní v tom, že po uvedeném Nálezu Ústavního soudu je/byla praxe senátů správního soudu i soudu kasačního rozkolísaná, což bylo dáno i odložením účinnosti Nálezu Ústavního soudu. To ovšem neplatí pro tuto konkrétní věc, neboť znění § 18 odst. 2 ZA i ust. § 18c odst. 3 ZA se uvedený Nález nedotkl...

III. Jednání ve věci

18. Jednání ve věci se konalo 30. dubna 2026.
19. Žalobkyně se z jednání omluvila podáním založeným na čl. 28 soudního spisu. Soud o omluvě zpravil žalovanou podáním doručeným dne 29.4.2026. Žalovaná se podáním doručeným soudu téhož dne z účasti na jednání omluvila.
20. Soud neprovedl důkazy navrhované žalobkyní: žalobou napadeným rozhodnutím žalované, žádostí žalobkyně o právní službu. Jedná o součásti předloženého správního spisu, kterým se dokazování neprovádí (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 1. 2009, č. j. 9 Afs 8/2008-117, č. 2383/2011 Sb. NSS), jelikož soud z dokumentů obsažených v správním spise při rozhodování vždy vychází, nadto je obsah správního spisu účastníkům znám.
21. Soud na návrh žalobkyně provedl důkaz rozhodnutím žalované ze dne 30.6.2023, čj. 10.01-000299/23-002.

IV. Posouzení věci Městským soudem v Praze

22. Soud ověřil, že žaloba byla podána včas, osobou k tomu oprávněnou a splňuje všechny formální náležitosti na ni kladené. Soud přezkoumal žalobou napadené rozhodnutí v rozsahu uplatněných žalobních bodů, jimiž je vázán (§ 75 odst. 2 věta první zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, dále jen „s. ř. s.“), jakož i z pohledu vad, k nimž je povinen přihlížet z úřední povinnosti, a vycházel přitom ze skutkového i právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu (§ 75 odst. 1 s. ř. s.)

Shodu s prvopisem potvrzuje S. Š.

23. Ze správního spisu vyplývá, že žalobkyně dne 18.12.2023 zaslala žalované formulář „*Žádosti o právní službu pro fyzickou osobu (§ 18c zákona o advokacii)*“, v němž vyplnila pouze část I. Identifikace žadatele (jméno a příjmení, datum narození a kontaktní údaj – adresu bydliště) a část III. Údaje týkající se věci, jež je předmětem žádosti o určení advokáta k poskytnutí právní služby. Zde uvedla, že se jedná o podání dovolání proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 13.9.2023, čj. 19Co 171/2023-63, kterým bylo potvrzeno rozhodnutí Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 7.3.2023 ve věci sp.zn. 65C 235/2021). Žalobkyně v oddílu II. uvedla jména dvou advokátů, kteří ji odmítli poskytnout právní službu „Mgr. Čermáková, JUDr. Boček (oba oslovení sms“. Žalobkyně zjevně žádala o určení advokáta k poskytnutí úplatné právní služby, neboť dle obsahu žádosti žalobkyně ani nijak nezamýšlela dokládat svou finanční situaci.
24. V doplnění žádosti uvedla, že „advokáti uvedení v žádosti“...odmítli (telefonicky, resp. sms) včetně písemného potvrzení této skutečnosti, podávám žádost s odkazem na rozhodnutí žalované ze dne 30.6.2023, čj. 10.01-000299/23-002, ...bez přiložení jakéhokoliv potvrzení.
25. V žalobou napadeném rozhodnutí, kterým žalovaná rozhodla, že se advokát k poskytnutí úplatné právní služby dle § 18c a § 18 odst. 2 zákona o advokacii neurčuje, se uvádí, že žalobkyně v žádosti sice uvedla jména dvou oslovených advokátů, kteří ji odmítli poskytnout požadovanou právní službu, čímž osvědčila nemožnost zajistit si právní službu jinak, tj. na smluvním základě, avšak již nedoložila, že tito advokáti nepřevzali její právní zastoupení.
26. Žalovaná své rozhodnutí založila na skutečnosti, že žalobkyně nedoložila jakožto žadatelka o určení advokáta k poskytnutí úplatné právní služby dle § 18c zákona o advokacii jména alespoň dvou oslovených advokátů, kteří jí odmítli poskytnout požadovanou právní službu. Tím žalobkyně nedosvědčila nemožnost zajistit si právní služby jinak dle § 18 odst. 2 ve spojení s § 18c odst. 3 zákona o advokacii (viz také rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 28. 6. 2023, č. j. 15 A 73/2021-31, bod 28).
27. Předmětem sporu v projednávané věci je tak posouzení otázky, zda je nutné, aby žalobkyně ve své žádosti o určení advokáta k poskytnutí právní služby za úplatu ve smyslu § 18c zákona o advokacii doložila, že se bezúspěšně pokusila zajistit si poskytnutí právní služby prostřednictvím alespoň dvou oslovených advokátů.
28. Podle části osmnácté, článku XXXI, zákona č. 349/2023 Sb. kterým se mění některé zákony v souvislosti s konsolidací veřejných rozpočtů (s účinností od 1. 1. 2024), která se týká přechodných ustanovení ke změně zákona o advokacii platí, že žádost o určení advokáta podaná podle § 18c zákona č. 85/1996 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, se v řízení zahájeném podle § 18c zákona č. 85/1996 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, které nebylo skončeno přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, posoudí a toto řízení se dokončí podle zákona č. 85/1996 Sb., ve znění účinném ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona.
29. O žádosti z 18.12. 2023 rozhodla žalovaná dne 29.1.2024; v tomto případě se na žádost žalobkyně vztahovala ustanovení zákona o advokacii ve znění účinném od 1. 1. 2024, tj. po nabytí účinnosti větší části zákona č. 349/2023 Sb.
30. Zákon o advokacii stanovuje pro určení advokáta k poskytnutí právní služby několik podmínek, které musí být splněny kumulativně.

Shodu s prvopisem potvrzuje S. Š.

31. V první řadě zásadní podmínky vyplývají z § 18 odst. 2 zákona o advokacii. Toto ustanovení se aplikuje v nezměněném znění (neboť zákonem č. 349/2023 Sb. nebylo nijak dotčeno). Podle tohoto ustanovení tedy ten, kdo nesplňuje podmínky pro ustanovení advokáta soudem podle zvláštních právních předpisů a ani si nemůže zajistit poskytnutí právních služeb jinak (dále jen „žadatel“), má právo, aby mu Komora na základě jeho včasné žádosti určila advokáta k poskytnutí
- a) právní porady podle § 18a nebo
 - b) právní služby podle § 18c.
32. Shodně je na obě žádosti nutno aplikovat další podmínky vyplývající z ustanovení § 18c odst. 3 zákona o advokacii (které novelizací taktéž nebylo dotčeno), podle něhož platí, že *„nejde-li o poskytnutí právní služby na náklady státu podle § 23 odst. 3, je žadatel povinen v žádosti podle odstavce 2 doložit, že se neúspěšně pokusil zajistit si poskytnutí právní služby prostřednictvím alespoň dvou oslovených advokátů.“*
33. Z tohoto citovaného ustanovení zákona o advokacii vyplývá, že žadatel je povinen doložit, že se neúspěšně pokusil zajistit si poskytnutí právní služby prostřednictvím alespoň dvou oslovených advokátů tehdy, kdy se domáhá určení advokáta jinak, než na náklady státu v případech uvedených v § 23 odst. 3 zákona o advokacii. O které případy konkrétně jde, vyplývá poté z ustanovení § 23 odst. 3 zákona o advokacii.
34. S účinností zákona č. 349/2023 Sb. od 1. 1. 2024 dle § 23 odst. 3 zákona o advokacii platí, že *„byl-li advokát určen podle § 18c k poskytnutí právní služby bezplatně a spočítá-li právní služba v zastoupení v řízení před orgány veřejné správy a v řízení před Ústavním soudem, hraří jeho odměnu stát podle právního předpisu upravujícího mimosmluvní odměnu, není-li stanoveno jinak. V ostatních věcech má advokát určený podle § 18c k poskytnutí právní služby bezplatně pouze nárok na poskytnutí náhrady podle stavovského předpisu. Ustanovení § 22 odst. 1 části věty za středníkem se nepoužije.“* Toto znění § 23 odst. 3 zákona o advokacii je třeba aplikovat na žádost žalobkyně ze dne 18.12.2023, o níž rozhodla žalovaná 29. 1. 2024.
35. V souvislosti se žádostí soud odkazuje na ustanovení § 23 odst. 5 zákona o advokacii, podle kterého *„byl-li advokát určen podle § 18c k poskytnutí právní služby za úplatu, hraří jeho odměnu klient podle právního předpisu upravujícího mimosmluvní odměnu, nedohodne-li se advokát s klientem jinak.“*
36. Určení advokáta k právní službě podle § 18c zákona o advokacii ve znění účinném do 31. 12. 2023 bylo stanoveno zásadně jen jako bezplatné. Tomu odpovídalo, že dle § 18c odst. 1 zákona o advokacii v tehdy účinném znění byl žadatel povinen prokázat nedostatečné příjmové a majetkové poměry, a dále i to, že podle § 23 odst. 3 zákona o advokacii odměnu při určení v řízení před orgány veřejné správy a v řízení před Ústavním soudem hradil stát podle právního předpisu upravujícího mimosmluvní odměnu a v ostatních případech jen náhrady podle stavovského předpisu – žadatel tedy určenému advokátovi nehradil odměnu za poskytnutí právní služby právě proto, že to jeho prokázané a otestované poměry ani neumožňovaly.
37. Ústavní soud nálezem Pl. ÚS 44/21 ze dne 24. 1. 2023 zrušil uplynutím dne 31. 12. 2023 ustanovení § 18c odst. 1 zákona o advokacii ve slovech *„jehož příjmové a majetkové poměry to odůvodňují, a“*. Konstatoval sice, že citované ustanovení § 18c odst. 1 zákona o advokacii znamená posílení zajištění bezplatné právní pomoci, avšak za současného paušálního

Shodu s prvopisem potvrzuje S. Š.

vyločení právní pomoci v případech odůvodněných jinými než příjmovými nebo majetkovými poměry na straně druhé. Protiústavnost napadeného ustanovení neshledal v rozšíření bezplatné právní pomoci na určité typy řízení, ale v tom, že současně z poskytnutí právní pomoci paušálně vylučuje žadatele, kteří se nemohou právní pomoci domoci z jiných důvodů než příjmových a majetkových poměrů.

38. K derogačnímu účinku nálezů Ústavního soudu se městský soud vyjádřil již ve svém rozsudku ze dne 17. 7. 2023, č. j. 18 A 17/2022–55, kdy bylo zdůrazněno, že: „[d]erogační nález Ústavního soudu je i přes odloženou vykonatelnost důležitým měřítkem zákonnosti, resp. ústavnosti postupu žalované. Tak je tomu zejména s přihlédnutím k tomu, že zrušená část ustanovení by mohla mít pro žalobkyni protiústavní následek. Příjmové a majetkové poměry již totiž nelze považovat za hledisko způsobilé omezit přístup k právu na určení advokáta. Bez dalšího proto nemusí být vadou žádosti, pokud žadatel o určení advokáta nedoloží příjmové a výdělkové poměry. Po vyhlášení tohoto nálezu ve Sbírce zákonů, tj. od 16. 2. 2023, již neplatí podmínka, že žadatel o určení advokáta musí mít nedostatečné příjmové a výdělkové poměry, a tedy nelze po něm ani požadovat, aby takové poměry spolu s žádostí o určení advokáta vylíčil a prokazoval. Jelikož tyto podmínky byly v rozporu s ústavním pořádkem i předtím, než je Ústavní soud zrušil nálezem Pl. ÚS 44/21, soud je nemohl pominout ani v nyní posuzovaných věcech“.
39. Ústavní soud tedy zrušil povinnost žadatelů prokazovat své majetkové poměry za účelem určení advokáta pro právní službu dle § 18c zákona o advokacii, čímž umožnil osobám žádat o určení advokáta pro právní službu např. i v případech, jsou-li takoví žadatelé schopni úhradu odměny advokáta zajistit sami. Z logiky věci přitom vyplývá, že žadatelé v takových případech ani nežadají o určení advokáta k právní službě na náklady státu, neboť tyto náklady naopak nesou sami. Nejednalo se tedy o případy dle § 23 odst. 3 zákona o advokacii ve znění účinném do 31. 12. 2023, tj. o případy, kdy by měla být poptávaná právní služba hrazena na náklady státu.
40. S účinností zákona č. 349/2023 Sb. od 1. 1. 2024 z § 23 odst. 3 zákona o advokacii pak již výslovně vyplývá, že odměna za právní službu spočívající v zastoupení v řízení před orgány veřejné správy a v řízení před Ústavním soudem se hradí na náklady státu jen v případech určení advokáta podle § 18c k poskytnutí právní služby bezplatně. V ostatních případech tedy žadatelé hradí odměnu advokáta sami (srov. § 23 odst. 5 zákona o advokacii ve znění účinném od 1. 1. 2024).
41. Soud uvedené tedy shrnuje tak, že jak před účinností zákona č. 349/2023 Sb. (v návaznosti na nález Ústavního soudu), tak i po účinnosti zákona č. 349/2023 Sb. shodně platí, že žadatelé dle § 18c odst. 1 zákona o advokacii nejsou k určení advokáta pro poskytnutí právní služby nijak omezeni na nepříznivé majetkové poměry (a jejich prokázání). Mohou tedy žádat jak o bezplatné určení advokáta, kdy náklady na odměnu advokáta žadatel nehradí a v případech stanovených v § 23 odst. 3 zákona o advokacii ve znění do 31. 12. 2023 i od 1. 1. 2024 ji hradí stát. Ve všech případech však mohou žadatelé požádat o určení advokáta za úplatu, kterou si však hradí z vlastních prostředků a nehradí je stát.
42. Pro určení advokáta k poskytnutí právní služby žadatelé nicméně stále musí splnit výchozí podmínky dle § 18 odst. 2 zákona o advokacii, tj. především to, že si žadatel nemůže zajistit poskytnutí právních služeb jinak. Právě k prokázání této podmínky se pak vztahuje podmínka stanovená v ustanovení § 18c odst. 3 zákona o advokacii. Podle ní je žadatel, pokud nejde o poskytnutí právní služby na náklady státu v případech dle § 23 odst. 3 zákona o advokacii, povinen v žádosti doložit, že se neúspěšně pokusil zajistit si poskytnutí právní

Shodu s prvopisem potvrzuje S. Š.

služby prostřednictvím alespoň dvou oslovených advokátů. Jestliže totiž žadatel prokáže, že i přes ochotu uhradit odměnu advokáta opakovaně nebyl schopen si právní služby zajistit (tj. zajistit si ji jinak než určením), je na místě určit advokáta takovému žadateli rozhodnutím žalované.

43. Nález Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 44/21 vytkl tedy původní právní úpravě toliko vyloučení právní pomoci z jiných důvodů než příjmových a majetkových poměrů. Vyloučení této podmínky z ustanovení § 18c odst. 1 zákona o advokacii pak potvrdila novela účinná od 1. 1. 2024. Zákonodárce proto podle názoru městského soudu dostatečně reagoval na tento nálezh a umožnil tak určení advokáta k právní službě v případech jak bezplatných žádostí, tak žádostí za úplat. Městský soud tedy neshledal důvod k odklonu od závěru, který k namítané protiústavnosti novely vyslovil zejména v bodě 27 rozsudku ve věci sp. zn. 10 A 41/2024. Další podmínky, za jejichž splnění lze advokáta určit (konkrétně žalobkyní namítané § 18 odst. 2 a § 18c odst. 3 zákona o advokacii), pak podle výše vyloženého názoru soudu (vycházejí ze smyslu a účelu těchto podmínek) obtojí již zcela nezávisle na ustanovení § 18c odst. 1 zákona o advokacii a nijak nebrání žadatelům, aby se domohli poskytování právních služeb ať už na základě bezplatné či úplatné žádosti. Podle názoru městského soudu proto nebylo tedy třeba, aby zákonodárce tyto podmínky zvláště přehodnotil či dával do souladu se závěry nálezu.
44. Soud poté aplikoval uvedená východiska na skutkový stav nynější věci. Z obsahu obou žádostí i jejího doplnění je přitom patrné, že žalobkyně o určení advokáta na náklady státu nepožádala, neboť žalobkyně vůbec nevyplnila ty části žádosti, které se týkaly doložení majetkových poměrů žalobkyně. Žalobkyně navíc v žalobě sama výslovně uvedla, že požádala o určení advokátů k poskytnutí úplatné právní služby (úhrada nákladů z vlastních prostředků). Žalobkyně tedy v případě určení advokáta k poskytnutí právní služby – zastoupení v řízení pro podání dovolání – hodlala toto zastoupení hradit sama.
45. Vzhledem k podmínkám dle § 18c odst. 3 zákona o advokacii pak žalovaná zcela podle názoru soudu legitimně požadovala po žalobkyni, aby splnila v něm vyjádřenou podmínku doložit neúspěšně oslovení dvou advokátů. Ze správního spisu vyplývá, že žalobkyně tuto povinnost nesplnila, což ostatně ani nijak nerozporuje. Z citovaného doplnění žádosti (ze dne 18.12.2023) soudu vyplývá, že žalobkyně ani nemínila odmítnutí právní služby nijak prokazovat, a to s odkazem na rozhodnutí žalované ze dne 30.6.2023.
46. Pokud tedy žalobkyně neprokázala, že si požadovanou právní službu nemohla zajistit jinak (oslovením alespoň dvou advokátů), nebyla naplněna výchozí podmínka dle § 18 odst. 2 zákona o advokacii.
47. Městský soud v Praze se tedy ztotožnil se žalovanou, že žalobkyně neosvědčila nemožnost zajistit si právní služby jinak dle § 18 odst. 2 ve spojení s § 18c odst. 3 zákona o advokacii. Tento důvod pro neurčení advokáta tedy u rozhodnutí žalované obtojí.
48. Na tomto závěru nezmění nic ani fakt, že žalovaná v dřívějším skutkově shodném případě (žalované ze dne 30.6.2023, čj. 10.01-000299/23-002) žalobkynině žádosti vyhověla, ačkoli tato rovněž neuvedla jména dvou advokátů, kteří jí odmítli právně zastoupit.
49. V tomto rozhodnutí (č. j. 10.01-000299/23-002 z 30. 6. 2023) žalovaná určila žalobkyni za úplatu advokáta Mgr. Jana Skotnicu za účelem dovolání proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě č. j. 57 Co 109/2022-460, a to přesto, že žalobkyně ve své žádosti z 8. 6. 2023 sice uvedla jména dvou advokátů, které předtím bezúspěšně oslovila, avšak ničím toto své tvrzení

Shodu s prvopisem potvrzuje S. Š.

nedoložila. Právě s odkazem na tuto předchozí rozhodovací praxi žalované žalobkyně dovozuje, že v nyní řešené věci nebyla povinna doložit, že před podáním žádosti dva advokáty neúspěšně oslovila.

50. Jak žalovaná ve svém vyjádření k žalobě uvedla, zde je významné časové ukotvení všech porovnávaných žádostí, kdy z toho důvodu existovaly pro některé z nich odlišné právní podmínky.
51. V mezidobí mezi vyhlášením derogačního nálezu Ústavního soudu ze dne 24. 1. 2023, sp. zn. Pl. ÚS 44/21, a okamžikem, kdy se stal tento nálezh vykonatelným, nebyla v zákoně upravena možnost určení advokáta k poskytnutí právní služby za úplatu. Ústavní soud zrušil § 18c odst. 1 zákona o advokacii ve znění účinném do 31. 12. 2023. Byť se zrušující nálezh týkal zejména zkoumání majetkových poměrů žadatelů, je zjevné, že v roce 2023 v důsledku zrušení významného aspektu pro posuzování žádostí žadatelů o určení právních služeb a v důsledku absence právní úpravy pro určení advokáta za úplatu mohlo být pro žalovanou obtížné hledat přístupy k posuzování žádostí o určení advokáta jako placené právní služby, jak žalovaná ostatně sama připustila ve svém vyjádření k žalobě. Praxe žalované navíc nebyla jednotná: z doplnění žádosti z 18.12. 2023 vyplývá, že žalobkyně sama uvedla, že nebude dokládat odmítnutí právní pomoci z důvodu bezúspěšného oslovení dvou advokátů, takže žalovaná neměla důvod ji k doložení ani vyzývat. To vše navíc za zásadní okolnosti, a to že od 1. 1. 2024 nabyla účinnosti právní úprava, která jednoznačně stanoví, jak soud vyložil výše, že v případě určení advokáta za úplatu je žadatel povinen doložit předchozí bezúspěšné obstarání jiných advokátů. Žalovaná přitom v napadeném rozhodnutí odkázala mimo jiné na § 18c odst. 3 zákona o advokacii, dle kterého správně po žalobkyni požadovala splnit tuto podmínku a uzavřela, že žalobkyně ji nesplnila. Je absurdní, aby se žalobkyně mohla důvodně dovolávat rozhodovací praxe správního orgánu (navíc nejednotné), kterou aplikoval před účinností zákona, jenž správný postup správního orgánu postavil najisto, a správní orgán podle tohoto zákona posléze začal postupovat.
52. Soud tedy shledal, že žalovaná rozhodnutí ze dne 4. 1. 2024 vydala již za účinnosti novely zákona o advokacii od 1. 1. 2024, tj. za odlišného právního stavu oproti dřívějším rozhodnutím žalované ze dne 30. 6. 2023. V této (pozdější) době byla již zákonem č. 349/2023 Sb. vymezeny podmínky pro žádosti o určení advokáta bezplatně a za úplatu. Právě pro odlišný právní stav v době vydání těchto rozhodnutí nelze činit závěr o překvapivosti rozhodnutí žalované ze dne 29.1. 2024 oproti rozhodnutí ze dne 30. 6. 2023.
53. Rozhodnutí žalované ze dne 30. 6. 2023 byla naopak přijata za účinnosti téže zákonné úpravy. Ačkoliv by tato skutečnost mohla sama o sobě naznačovat, že pro odlišný přístup žalované v těchto rozhodnutích neexistoval zákonný důvod pro odchylku, je třeba současně brát v potaz specifické okolnosti tehdejší právní úpravy. Zejména nelze přehlédnout vliv již zmíněného nálezu Ústavního soudu Pl. ÚS 44/21, který vzhledem ke své odložené vykonatelnosti vnesl do rozhodování žalované nejistotu (jak i žalovaná uvedla ve svém vyjádření k žalobě).
54. V situaci, kdy došlo k vyhlášení předmětného nálezu Ústavního soudu, ovšem za současné neexistence pozitivní právní regulace, která by na něj reagovala, musela žalovaná zcela legitimně hledat postupy, jak žádosti žadatelů ohledně určení úplatného poskytnutí právních služeb vypořádat v souladu se závěry nálezu. Žalobkyně se tak nemůže dovolávat dobré víry v jednotnost správní praxe žalované, když tato v podstatě neexistovala a vyvíjela se.

Shodu s prvopisem potvrzuje S. Š.

55. Ačkoliv žalobkyně ve své žalobě argumentovala tím, že závěry žalovanou odkazovaného rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 28. 6. 2023, č. j. 15 A 73/2021-31, není možné na případ žalobkyně aplikovat, nelze tomuto názoru přisvědčit. Přestože se předmětný rozsudek městského soudu skutečně zaobírá záležitostí neurčení bezplatné právní služby, to samo o sobě nebrání tomu, aby bylo možné některé závěry soudu vztáhnout i na případy jiné. To platí zejména za situace, kdy se v daném rozsudku soud přímo vyslovuje k záležitosti zdejším soudem projednávané, tj. k podmínkám určení úplatné právní služby. Městský soud v citovaném rozsudku v bodě 28 uvádí: „*Pokud ovšem žalobkyně, jak sama tvrdí, nežádala žalovanou o určení advokáta k poskytnutí bezplatné právní služby, ale o určení advokáta k poskytnutí právní služby za úplatu, bylo v souladu s § 18 odst. 2 zákona o advokacii její povinností prokázat, že si nemohla zajistit poskytnutí právních služeb jinak, tj. na smluvním základě. Této povinnosti žalobkyně nedostála. Pouhé uvedení jmen dvou advokátů, které před podáním žádosti údajně marně žádala o zastupování před Ústavním soudem, v žádosti je v tomto směru nedostatečné, neboť žalobkyně toto tvrzení zcela ničím nedoložila.*“ Městský soud v tomto rozsudku tedy (ve shodě s výše uvedenými závěry v nynější věci) uvedl, že žadatel má ve skutkově přílehlavé situaci povinnost dostát podmínkám § 18 odst. 2 a 18c odst. 3 zákona o advokacii. Odkaz žalované na tento rozsudek byl proto vhodný.

V. Závěr a náklady řízení

56. Žalobkyně požádala žádosti ze dne 18.12. 2023 žalovanou o určení advokáta k poskytnutí právní služby za úplatu podle § 18c zákona o advokacii. Jelikož se proto nejednalo o případ hrazení odměny advokáta státem ve smyslu § 23 odst. 3 zákona o advokacii, žalobkyně byla povinna dle § 18 odst. 2 ve spojení s § 18c odst. 3 zákona o advokacii doložit za účelem prokázání, že se bezúspěšně pokoušela oslovit alespoň dva advokáty a také doložit byť neformální odmítnutí poskytnutí služby oslovenými advokáty. Jelikož žalobkyně nic takového nedoložila (dokonce uvedla, že nemíní odmítnutí služby prokazovat), nesplnila podmínky pro to, aby jí mohla žalovaná určit advokáta k poskytnutí právní služby za úplatu. Soud se tedy v této otázce ztotožnil se žalovaným rozhodnutím.
57. Soud tedy neshledal žalobu důvodnou, a proto ji zamítl (§ 78 odst. 7 s. ř. s.).
58. O náhradě nákladů řízení rozhodl soud podle § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalobkyně neměla ve věci úspěch, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení, a žalované nevznikly žádné náklady nad rámec její obvyklé úřední činnosti, proto jí soud jejich náhradu nepřiznal.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze podat **kasační stížnost** ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, sídlem Moravské náměstí 611/6, 657 40 Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Shodu s prvopisem potvrzuje S. Š.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

Soud přiznané osvobození od soudních poplatků kdykoliv za řízení odejme, a to i se zpětnou účinností, jestliže se do pravomocného skončení řízení ukáže, že poměry účastníka osvobození neodůvodňují, popřípadě neodůvodňovaly. Přiznané osvobození se vztahuje i na řízení o kasační stížnosti.

Praha 30. dubna 2026

JUDr. Ing. Viera Horčicová v. r.
předsedkyně senátu

Shodu s prvopisem potvrzuje S. Š.